

การกำหนดความผิดอาญา : ศึกษากฎหมายการทุจริตสอบของทางราชการ CRIMINALIZATION : A STUDY OF PUBLIC EXAMINATION FRAUD

อรวรรณ บุญสม

Orawan boonsom

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : orawan.boons@gmail.com

Graduate student of Master of Laws Program in Criminal Law, Faculty of Law, Thammasat University.

Email address : orawan.boons@gmail.com

Received : November 26, 2018

Accepted : March 28, 2019

บทคัดย่อ

การทุจริตสอบของทางราชการกรณีและผู้ทุจริตเป็นผู้เข้าสอบและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับขบวนการทุจริต เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยบ่อยครั้ง ในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดที่ใช้เพื่อลงโทษผู้ทุจริตได้อย่าง ครบคลุมและเหมาะสม จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาถึงสาเหตุ ผลกระทบ และรูปแบบของการทุจริตสอบของทาง ราชการ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดอาญาโดยศึกษา จากแนวคิด และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการกำหนดความผิดอาญา รวมถึงกฎหมายว่าด้วยการทุจริตสอบของทางราชการ ในประเทศแคนาดา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศฝรั่งเศส

ผลจากการศึกษาพบว่ามีความเหมาะสมและความจำเป็นที่ควรกำหนดให้การทุจริตสอบของทางราชการใน กรณีที่ผู้ทุจริตสอบเป็นผู้เข้าสอบ และบุคคลภายนอกเป็นความผิดอาญา เนื่องจากเห็นว่าเป็นการกระทำที่น่าตำหนิ และขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประโยชน์ หรือ ความสงบสุขต่อผู้อื่น หากกำหนดให้การทุจริตสอบดังกล่าวเป็นความผิดอาญาย่อมส่งผลร้ายน้อยกว่าการปล่อยให้มีการ ทุจริตต่อไป และมาตรการทางกฎหมายอาญาเป็นวิธีทางสุดท้ายในการป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าว

คำสำคัญ

การกำหนดความผิดอาญา, การทุจริตสอบ, การสอบของทางราชการ

ABSTRACT

The public examination fraud committed by examinee and third-party engaging in examination fraud occasionally occur in Thailand. The legal measures currently enforced are not comprehensive and affordable to punish fraudsters. Therefore, it is necessary to study causes, impacts and forms of public examination frauds in order to analyze suitability to criminalize public examination fraud. This study focuses on limits of criminal sanction and the appropriate approach of criminalization and criminal penalty for such fraud in other legal systems such as Canada, People's Republic of China and France.

The finding was that it was suitable and necessary to make public examination fraud committed by examinee and third-party a criminal offense. Public examination fraud is a disgraceful act and an act against public order and good morals. It can be concluded that

criminalization of public examination fraud because lesser harm than perpetual public examination fraud and the study suggested that criminal sanction was a last resort to prevent such act.

Keywords

Criminalization, Exam Fraud, Public Examination

บทนำ

การทุจริตสอบเป็นรูปแบบหนึ่งของการฉ้อฉลทางวิชาการ (Academic fraud)¹ ซึ่งพบได้บ่อยครั้งในสังคมไทย ทั้งการพกพาเข้าห้องสอบ การเฉลยคำตอบในห้องสอบ การรับส่งสัญญาณเพื่อประโยชน์ในการสอบ การเข้าสอบแทนกัน มีเพียงการพัฒนาเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อช่วยให้การทุจริตสอบสะดวกยิ่งขึ้น การเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐมักจะเลือกใช้วิธีการสอบแข่งขัน เพราะเป็นการให้โอกาสผู้สมัครสอบทุกคนอย่างเท่าเทียมภายใต้มาตรฐานเดียวกัน การสอบแข่งขันเพื่อเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐเป็นการสอบครั้งสำคัญ เนื่องจากมีผลต่อหน้าที่การงานในอนาคตและมีอัตราการแข่งขันสูง จึงนำไปสู่ปัญหาการทุจริตในการสอบเพื่อเข้าทำงานในหน่วยงานของรัฐ

มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสอบในปัจจุบันมักจะเป็นประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับ แม้ว่า จะเพิ่มความเข้มงวดเพียงใดก็ยังคงพบปัญหาดังกล่าว เพราะผลจากการฝ่าฝืนไม่ได้ส่งผลร้ายแรงต่อผู้ทุจริตสอบ นอกจากนี้ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายอาญาใดที่ใช้ เพื่อลงโทษผู้ทุจริตสอบที่เป็นผู้เข้าสอบและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับขบวนการทุจริตสอบ ทำให้ปัญหาการทุจริตสอบยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากปล่อยให้มีการทุจริตเช่นนี้ต่อไปย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากมีแต่บุคลากรที่ไม่มีคุณภาพขาดคุณธรรมจริยธรรม และมีแนวโน้มที่จะกระทำการทุจริตคอร์รัปชันต่อตำแหน่งหน้าที่ในอนาคต

ด้วยเหตุดังกล่าวในบทความนี้จึงมุ่งศึกษาถึง 1. มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสอบในปัจจุบัน 2. กฎหมายว่าด้วยการทุจริตสอบของทางราชการในต่างประเทศ และ 3. ความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญากรณีการทุจริตของทางราชการ

1. มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสอบในปัจจุบัน

ปัญหาการทุจริตสอบของทางราชการทำให้เกิดมาตรการป้องกันและปราบปรามในหลายรูปแบบดังนี้

1.1 มาตรการที่ไม่ใช่ทางกฎหมาย กล่าวคือเป็นมาตรการที่ไม่ได้มีฐานะเป็นกฎหมาย เช่น ระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ ไม่ว่าจะเป็มาตรการเกี่ยวกับเวลาเข้า และออกจากห้องสอบ มาตรการเกี่ยวกับเครื่องมือสื่อสาร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาตรการเกี่ยวกับผลสอบ มาตรการขึ้นบัญชีดำ (blacklist) มาตรการของสถานศึกษา มาตรการเกี่ยวกับการรับสมัครงาน เหล่านี้ไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการทุจริตสอบได้ เพราะไม่ได้ส่งผลร้ายแรงต่อผู้ทุจริต และทำให้กลับมาทุจริตในการสอบอื่นได้อีก

1.2 มาตรการทางกฎหมาย ในปัจจุบันยังไม่มีกำหนดให้เป็นความผิดตามกฎหมายอย่างชัดเจน ฉะนั้นจึงเป็นการพยายามนำบทบัญญัติเท่าที่มีอยู่ปรับใช้เป็นกรณีไป สำหรับมาตรการทางกฎหมายอาญานั้น ความผิดฐานปลอมเอกสารตามมาตรา 264 และมาตรา 268 สามารถใช้เพื่อลงโทษผู้สมัครสอบที่ทำเอกสารปลอม และใช้เอกสารนั้นสมัครสอบได้อย่างเหมาะสม แต่ไม่สามารถเอาผิดกรณีผู้ว่าจ้างยินยอมให้ผู้รับจ้างเข้าสอบแทนตน และทำคำตอบลงในกระดาษที่มีชื่อของผู้ว่าจ้างเพราะผู้ว่าจ้างไม่อยู่ในฐานะที่ได้รับความเสียหาย ความผิดฐานเปิดเผยจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารตามมาตรา 322 ใช้ลงโทษผู้เข้าสอบที่แอบส่งคำถามให้แก่บุคคลภายนอกห้องสอบ เพื่อทำการเฉลยคำตอบได้ แต่การส่งข้อมูลอย่างอื่นที่มีประโยชน์ในการสอบแต่ไม่ใช่ข้อความในเอกสารคำถามย่อมไม่มีความผิดตาม มาตรา 322 นี้ ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 และมาตรา 342 ไม่สามารถใช้เอาผิดผู้รับจ้างที่เข้าสอบแทนผู้ว่าจ้าง เนื่องจากผลของการหลอกลวงไม่ได้ทำให้ผู้รับจ้างได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกในที่นี้คือกรรมการคุมสอบแต่อย่างใด ค่าจ้างอันเป็นทรัพย์สินที่ผู้รับจ้างได้รับเป็นของผู้ว่าจ้าง ส่วนมาตรการทางกฎหมายแพ่ง การทุจริตในการสอบเป็นการกระทำโดยจงใจให้หน่วยงานรัฐที่จัดสอบสูญเสียเงินงบประมาณในการจัดสอบเดิม และต้องจัดสอบใหม่ ผู้ทุจริตจึงเป็นผู้ทำละเมิดตามมาตรา 420 หน่วยงานรัฐย่อมใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อละเมิดได้

เมื่อพิจารณามาตรการข้างต้นแล้วผู้เขียนเห็นว่ายังไม่สามารถใช้เพื่อลงโทษผู้ทุจริตกรณีผู้เข้าสอบ และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับขบวนการทุจริตได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุม

¹ เมษยา โรจนอารีย์, “การฉ้อฉลทางวิชาการ : ศึกษาการกำหนดความผิดอาญาฐานรับจ้างทำวิทยานิพนธ์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559), น. 8.

2. กฎหมายว่าด้วยการทุจริตสอบของทางราชการในต่างประเทศ

การทุจริตในการสอบของทางราชการไม่ได้เป็นปัญหาแค่ในประเทศไทยเท่านั้นแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ด้วย สำหรับประเทศแคนาดา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศฝรั่งเศสได้มีการกำหนดให้การทุจริตสอบเป็นความผิดอาญาและมีโทษทางอาญา ดังนี้

2.1 ประเทศแคนาดา ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศแคนาดาได้มีการบัญญัติให้การปลอมแปลงตัวบุคคลในการสอบ (Personation at examination) ที่อยู่ภายใต้กฎหมายหรือเกี่ยวกับสถานศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และโรงเรียนเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 404 อันได้แก่ การปลอมแปลงตัวเป็นผู้สมัครสอบคนอื่น หรือการยินยอมให้บุคคลอื่นปลอมแปลงตัวโดยตนเองเป็นผู้รับประโยชน์จากผลของการปลอมแปลงนั้น โดยมีเจตนาแสวงหาประโยชน์ เพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นโดยทุจริต ความผิดตามมาตรา 404 นี้เป็นความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง (Summary Conviction) คือมีโทษทางอาญาตามมาตรา 787(1) อันได้แก่โทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์หรือโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ

2.2 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยบัญญัติให้การทุจริตสอบเป็นความผิดอาญา ตามมาตรา 284A โดยจะต้องเป็นการสอบระดับชาติตามที่กฎหมายกำหนด การกระทำที่เป็นความผิด ได้แก่ การทุจริตสอบโดยเจตนา การจัดหาอุปกรณ์หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ทุจริตสอบ การจำหน่าย หรือจัดหาคำถามคำตอบที่เกี่ยวกับการสอบ และการเข้าสอบแทนบุคคลอื่นหรือยินยอมให้บุคคลอื่นเข้าสอบแทนตน โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือถูกคุมขังหรือโทษปรับ หากมีพฤติการณ์ร้ายแรง มีโทษปรับและโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 7 ปี

2.3 ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการปราบปรามการทุจริตในการสอบ และการแข่งขันภาครัฐไว้ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 1901 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ให้นิยามแก่การสอบของทางราชการว่า หมายถึงการสอบ หรือการแข่งขันที่เป็นสาธารณะเพื่อเข้าทำงานในระบบบริหารงานสาธารณะ หรือเพื่อให้ได้รับประกาศนียบัตรที่ให้โดยรัฐ ส่วนการกระทำที่เป็นความผิด ได้แก่ การส่งหัวข้อหรือเนื้อหาเกี่ยวกับการสอบ การใช้เอกสารอันเป็นเท็จ และการเปลี่ยนตัวบุคคลที่สามให้เป็นผู้สมัครสอบที่แท้จริง โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีและปรับไม่เกิน 9,000 ยูโรหรือโทษอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้ทุจริตสอบ และผู้สมรู้ร่วมคิดด้วย

3. ความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญากรณีการทุจริตสอบของทางราชการ

ในส่วนนี้จะขอกล่าวถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญากรณีการทุจริตสอบของทางราชการต่อไป

3.1 แนวคิดในการกำหนดความผิดอาญา

เนื่องจากการกำหนดความผิดอาญาควรกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น และเป็นความผิดอาญาร้ายแรง มิฉะนั้นจะทำให้เกิดปัญหากฎหมายอาญาเพ้อ (over criminalization) ฉะนั้นการกำหนดความผิดอาญาจะต้องเป็นไปตามหลักนิติรัฐ และหลักความชอบด้วยกฎหมายในกฎหมายอาญา ดังนี้

3.1.1 หลักนิติรัฐ (das Rechtsstaatsprinzip) เป็นแนวคิดที่จำกัดอำนาจของรัฐให้อยู่ภายใต้กฎหมาย ดังคำกล่าวที่ว่า นิติรัฐคือรัฐที่ปกครองโดยกฎหมายไม่ใช่โดยมนุษย์ (government of law and not of men)² โดยประชาชนจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมาย การใช้อำนาจรัฐจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และประชาชนจะต้องได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจรัฐที่นอกขอบเขตของกฎหมาย และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน³

² วรเจตน์ ภาคีรัตน์, คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, (กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555), น. 145.

³ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555), น. 105.

3.1.2 หลักความชอบด้วยกฎหมายในกฎหมายอาญา มีสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้⁴ (1) หลักความแน่นอนของกฎหมาย (das Prinzip der Rechts sicherheit) เป็นหลักที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนเพียงพอ เพื่อให้บุคคลกำหนดการกระทำของตนเองให้เป็นไปตามกฎหมายได้ และฝ่ายปกครองจะต้องคำนึงถึงความสุจริตของผู้รับคำสั่งในการออกคำสั่ง หรือเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง (2) หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง (Verbot rückwirkender Gesetze) เป็นหลักที่เรียกร้องมิให้กฎหมายมีผลใช้บังคับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต โดยเฉพาะกรณีที่ย้อนหลังไปเป็นโทษ และ (3) หลักความพอสมควรแก่เหตุ (Uebermassverbot) เป็นหลักที่ใช้ตรวจสอบการกระทำของรัฐ ซึ่งมีผลต่อความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำนั้น กล่าวคือ รัฐจะต้องเลือกใช้มาตรการที่เหมาะสมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมาตรการที่เลือกใช้จะต้องก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และจะต้องมีการชั่งน้ำหนักหาความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่เกิดแก่สาธารณะ กับสิทธิขั้นพื้นฐานที่ถูกกระทบโดยน้ำหนักจะต้องมากกว่าผลเสีย⁵

3.2 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาของ Herbert L. Packer

Herbert L. Packer ได้สรุปหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญาไว้ 6 ประการดังนี้⁶ (1) การกระทำนั้นเป็นที่เห็นได้ชัดในหมู่ชนส่วนมากว่าเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อสังคม และหมู่ชนส่วนมากมิได้ให้อภัยแก่การกระทำเช่นนั้น (2) ถ้าการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาแล้ว จะไม่ขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษประการต่าง ๆ (3) การปราบปรามการกระทำเช่นนั้นจะไม่มีผลเป็นการลดการกระทำที่สังคมเห็นว่าถูกต้องให้น้อยลงไป (4) หากเป็นความผิดอาญาแล้ว จะมีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (5) การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลทำให้เกิดการใช้กระบวนการอย่างเกินขีดความสามารถทั้งทางด้านคุณภาพและปริมาณ (6) ไม่มีมาตรการควบคุมอย่างสมเหตุสมผลอื่น ๆ แล้วนอกจากการใช้กฎหมายอาญากับกรณีที่เกิดขึ้น

3.3 หลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาว่าด้วยหลักคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgutstheorie)

หลักคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgutstheorie) เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดความผิดอาญาตามแนวคิดกฎหมายอาญาเยอรมันที่ตั้งอยู่บนหลักของการคุ้มครองสิทธิและสมบัติต่าง ๆ ของบุคคลชอบที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย⁷ ซึ่งไม่ใช่สมบัติ (Gut) ทั่ว ๆ ไป แต่เป็นสมบัติเฉพาะอย่างที่ถูกรัฐยกระดับให้เป็นคุณธรรมทางกฎหมาย ฉะนั้น คุณธรรมทางกฎหมายก็คือประโยชน์ที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครอง⁸

3.4 บทวิเคราะห์ความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญากรณีการทุจริตของทางราชการ

ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญากรณีการทุจริตของทางราชการตามแนวคิด และหลักเกณฑ์ในการกำหนดความผิดอาญาที่ได้ศึกษามาแล้ว โดยผู้เขียนสามารถสรุปสาระสำคัญได้ 5 ประการดังนี้

3.4.1 เป็นการกระทำที่น่าตำหนิ การที่จะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่น่าตำหนิหรือไม่ จะต้องพิจารณาคุณธรรมทางกฎหมายที่แฝงอยู่ในเรื่องนั้นว่ามีความสำคัญเพียงใดเฉพาะคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) ที่มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมจนได้รับการยกขึ้นเป็นคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) ในกฎหมาย

⁴ บรรเจิด สิงคนติ, หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2552), น. 26.

⁵ วุฒิชัย จิตตานุ, “การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของหลักสัดส่วนในบทบัญญัติแห่งกฎหมายของโลก (ตอนหนึ่ง),” น. 124. อ้างถึงใน บรรเจิด สิงคนติ, รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในการตรวจสอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช 2550),” (กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2558), น. 20.

⁶ Herbert L. Packer, The Limits of the Criminal Sanction, (California : Stanford University Press, 1968), p. 296, อ้างถึงใน เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพฯ : พลสยามพริ้นตัง, 2551), น. 4.

⁷ คณิต ธิ นคร, กฎหมายอาญาทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), น. 157-163.

⁸ คณิต ธิ นคร, พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), น. 87-97.

อาญาเท่านั้น จึงจะต้องคุ้มครองด้วยกฎหมายอาญา⁹ โดยการกำหนดให้การฝ่าฝืนต่อคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) ที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นความผิดอาญา การทุจริตในการสอบของทางราชการเป็นการเอาเปรียบ และทำลายความเสมอภาคของบุคคลในสังคมที่ต้องการเข้าทำงานในระบบราชการ ความเสมอภาคเท่าเทียมกันของทุกคนเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม เมื่อการทุจริตสอบเป็นการฝ่าฝืนต่อคุณธรรมทางกฎหมายในกฎหมายอาญาจึงเป็นการกระทำที่น่าตำหนิ

3.4.2 เป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คือเรื่องที่มีได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะส่วนได้เสียระหว่างเอกชนเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อส่วนได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชนส่วนรวมด้วย¹⁰ การทุจริตสอบส่งผลกระทบต่อผู้ทุจริตสอบเองที่บ่มเพาะพฤติกรรมทุจริตเป็นนิสัยติดตัว ผู้เข้าสอบคนอื่นสูญเสียโอกาสในการเข้าทำงาน หน่วยงานของรัฐสูญเสียงบประมาณ สังคม และประเทศชาติได้บุคลากรที่ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การทุจริตสอบจึงเป็นสิ่งที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3.4.3 เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประโยชน์หรือความสงบสุขต่อผู้อื่น กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ทางสังคมที่มุ่งคุ้มครองประโยชน์ และความสงบสุขในสังคม เนื่องจากการทุจริตสอบเป็นการเอาเปรียบบุคคลอื่น และทำลายความเสมอภาคของบุคคล ผู้เข้าสอบคนอื่นและคนในสังคมย่อมรู้สึกไม่เป็นธรรม การทุจริตสอบจึงเป็นการก่อให้เกิดอันตรายแก่ประโยชน์ และความสงบสุขของคนในสังคม

3.4.4 การกำหนดให้เป็นความผิดอาญาจะไม่ก่อให้เกิดผลร้ายกับสังคมมากกว่าการกระทำนั้นเอง หากปล่อยให้ปัญหาการทุจริตสอบของทางราชการยังดำเนินต่อไปย่อมทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานรัฐถดถอยลง ทำให้ประเทศชาติเสียงบประมาณมากขึ้นในการจัดสอบใหม่รวมถึงการจ้างบุคลากรที่ไร้คุณภาพ การกำหนดความผิดอาญากับผู้ทุจริตสอบย่อมเสียหายน้อยกว่าการปล่อยให้ปัญหาทุจริตสอบดำเนินต่อไปซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นและอาจเกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันต่อตำแหน่งหน้าที่ในอนาคตด้วย

3.4.5 การกำหนดให้เป็นความผิดอาญาเป็นทางเลือกสุดท้าย มาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตสอบในปัจจุบันไม่เหมาะสมและไม่ครอบคลุมถึงกรณีผู้ทุจริตเป็นผู้เข้าสอบ และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับขบวนการทุจริต มาตรการทางอาญาจึงเป็นทางเลือกสุดท้ายในฐานะมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

จากการศึกษามาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตสอบในปัจจุบันพบว่าไม่มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมเพียงพอต่อปัญหาดังกล่าว จึงควรกำหนดให้การทุจริตสอบของทางราชการเป็นความผิดอาญา เนื่องจากการทุจริตสอบเป็นการกระทำที่น่าตำหนิ ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประโยชน์ หรือความสงบสุขของผู้อื่น หากกำหนดให้การทุจริตสอบเป็นความผิดอาญาย่อมส่งผลร้ายน้อยกว่าการปล่อยให้มีการทุจริตสอบต่อไป และมาตรการทางอาญาเป็นวิธีทางสุดท้ายในการป้องกัน และปราบปรามปัญหาดังกล่าวแล้ว ดังนั้นการกำหนดให้การทุจริตสอบของทางราชการเป็นความผิดอาญาจึงเหมาะสม และจำเป็นต่อสภาพปัญหาในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

แนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดความผิดอาญากรณีการทุจริตสอบของทางราชการ ผู้เขียนเห็นว่าควรบัญญัติในรูปแบบพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการทุจริตสอบของทางราชการ และควรมีการนิยาม “การสอบของทางราชการ” เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าความผิดอาญาดังกล่าวมีขอบเขตเพียงใดในตนเองเดียวกับ

⁹ คณิต ธิ นคร, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 7*, น. 158-159.

¹⁰ เสนีย์ ปราโมช, *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 ภาค 1-2*, พิมพ์ครั้งที่ 4, (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น. 148.

ประเทศฝรั่งเศส อีกทั้งควรมีการกำหนดลักษณะของการกระทำให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
อย่างการเข้าสอบแทนกันด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือ

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2555.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. กฎหมายอาญา ภาค1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ พลสยาม พรินติ้ง, 2551.
- คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2560.
- _____ . พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2553.
- บรรเจิด สิงคนดี. หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552)
- วรเจตน์ ภาคีรัตน์. คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน, กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- เสนีย์ ปราโมช. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 1 ภาค 1-2, พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2561.
- บรรเจิด สิงคนดี. รายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง “หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช 2550).” กรุงเทพฯ : สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2558.

วิทยานิพนธ์

- เมษยา โรจนอารีย์. “การฉ้อฉลทางวิชาการ : ศึกษาการกำหนดความผิดอาญาฐานรับจ้างทำวิทยานิพนธ์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.